

ಅಸ್ಥಿಪಂಜರದ ನೃತ್ಯ ಕಲಾಕೃತಿ

ವಿಜಯನಗರದ ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬಾಗಲಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರ ದೇಗುಲವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಐತಿಹ್ಯ. ದೇವಾಲಯದ ಹೊರಭಾಗದ ಭಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಿಥುನ ಶಿಲ್ಪಗಳಿಂದಾಗಿ ಇದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಖಜುರಾಹೊ ಎಂಬ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದ ಸಪ್ತ ಶಾಖೆಯ ಬಾಗಿಲುವಾಡದ ಚೌಕಟ್ಟೊಂದರಲ್ಲಿ ಇರುವ, ನೃತ್ಯದ ಭಂಗಿಯ ಮನುಷ್ಯನ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರದ ಕಲಾಕೃತಿಯೊಂದು ಆಕರ್ಷಣೆ.

ಮನುಷ್ಯನ ಕೈಕಾಲಿನ ಮೂಳೆಗಳಂತೆ ಕಾಣುವ, ಎದೆಗೂಡಿನ ಪಕ್ಕಲುಬುಗಳಂತಹ ರಚನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರಾತ್ರಿಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರ ರೂಪ ಧರಿಸಿದ ಭೂತಪ್ರೇತಗಳ ಚಲನವಲನ ವನ್ನು ಸಿನಿಮಾಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದೆ. ಆದರೆ, ದೇಗುಲದ ದ್ವಾರವೊಂದರಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರದ ಕಲಾಕೃತಿ ಕೆತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದು ಇದೇ ಮೊದಲು.

—ಸೌಮ್ಯ ಶಿಗ್ಗಾವಕರ್, ಹಾಸನ

‘ಪೆಟ್ರೋಮ್ಯಾಕ್ಸ್’ ನಾರಿಮಣಿಯರು

ಕಾಲನ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪೆಟ್ರೋಮ್ಯಾಕ್ಸ್ ಸಹ ಒಂದು. ಇದನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಬೆಳಕು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವೊಂದಿತ್ತು. ಇಂದಿನಂತೆ ಝಗಮಗಿಸುವ ವಿದ್ಯುತ್ ಬಲ್ಲಗಳಾಗಲಿ, ಹಗಲನ್ನು ಕುಕ್ಕಿಸುವ ಬೆಳಕಿನ ಪರಿಕರಗಳಾಗಲಿ ಹಿಂದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿದ ಬೆರಣಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ಜಾತ್ರೆ, ಸಭೆ ಸಮಾರಂಭ, ಉತ್ಸವ, ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಕನ್ನು ಹರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆಯಿಂದ ಉರಿಯುವ, ತಲೆ ಮೇಲೆ ಹೊರುವ ಪೆಟ್ರೋಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರು ತಲೆ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಸಭೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಿಗೆ ಬೆಳಕು ಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತಹ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದ ಅಪರೂಪದ ಚಿತ್ರ ಇದು. ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಈಗ ಫೋಟೋಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಣುವಂತಾಗಿದೆ.

—ಡಾ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಕುಂಬಾರ, ರಾಜೂರ

‘ನಾಮಾವಳಿ’ ಗಣಪತಿ

ಮಧೂರು ಮದನಂತೇಶ್ವರ ಸಿದ್ಧಿವಿನಾಯಕ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಕಾಸರಗೋಡಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೇವಾಲಯ. ಇದರ ಮುಖ್ಯ ದೇವರು ಮಧನಂತೇಶ್ವರ (ಶಿವ). ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಿದ್ಧಗೊಂಡಿರುವುದು ಮಹಾಗಣಪತಿ. ಪ್ರಾಚೀನ ತುಳುನಾಡಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಆರು ಗಣಪತಿ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು. ಈ ದೇವಾಲಯವು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ ‘ಯು’ ಆಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಪ್ರಮುಖ ಆಕರ್ಷಣೆ. ತಾವು ಲೇಖಿತ ಛಾವಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಮರದ ಶಿಲ್ಪದೊಂದಿಗೆ ಮೂರು ಹಂತದ ರಚನೆಯಿಂದ ಇದು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದೆ. ಮಂಟಪದ ಛಾವಣಿಯ ಕೆತ್ತನೆಗಳು ಮಹಾಭಾರತ ಮತ್ತು ರಾಮಾಯಣದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ದೇಗುಲದ ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ತೂಗುಹಾಕಿದ್ದ ಗಣಪತಿಯ ನಾಮಾವಳಿಯಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಗಣೇಶ ಚಿತ್ರವೊಂದು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂತು.

—ಎಸ್. ಪ್ರಭಾವತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

